

ŽIVOTNÍ JUBILEUM DOC. PhDr. ZDEŇKY HLADKÉ, DR.

Zdeňka Hladká se narodila 28. 8. 1958 ve Strakonících. V letech 1977–1982 studovala na filozofické fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně (dnešní FF MU) obor český jazyk — dějepis. Po krátké praxi na střední škole a rodičovské dovolené nastoupila v roce 1985 jako odborná pracovnice na Dialektologické oddělení Ústavu jazyka českého ČSAV v Brně, kde se v autorském týmu podílela na kolektivní monografii *Český jazykový atlas 1, 2*. Roku 1991 byla přijata na Ústav českého jazyka filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, kde působí dodnes, v současnosti jako vedoucí ÚČJ. Vyučuje kurzy zaměřené na lexikologii, úvod do studia jazyka a dialektologii.

V 90. letech se Zdeňka Hladká zapojila na ÚČJ FF MU do projektu na vydání stručné moderní české mluvnice (Karlík, P. — Nekula, M. — Rusínová, Z. (eds.): *Příruční mluvnice češtiny*, Praha 1995). Z. Hladká je autorkou kapitoly věnované lexikologii. Kolektiv pracovníků ÚČJ byl za toto dílo vyznamenán Cenou rektora Masarykovy univerzity. Později koordinovala v dalších velkých projektech ÚČJ (*Encyklopedický slovník češtiny* a *Nový encyklopedický slovník češtiny*) redakční práci na heslech zaměřených na lexikologii, lexikografii a frazeologii. Pro kolektivní monografii *Kapitoly z dějin české jazykovědné bohemistiky* napsala kapitolu věnovanou dějinám českého slovníkářství.

V roce 1998 obhájila disertační práci nazvanou *Přenesená pojmenování rostlin v českých dialektech. K sémantickému tvoření lexikálních jednotek v nářečích* věnovanou onomaziologické procesům, zejména metaforám ve slovní zásobě českých dialektů. V této monografii dokázala plodně spojit erudici dialektologa a lexikologa.

Jméno Zdeňky Hladké je spojeno se snahami průkopníků české korpusové lingvistiky. Byla zapojena už v prvním grantu (1993–1995 *Počítačový korpus českých psaných textů*) usilujícím o ustavení samostatného korpusově orientovaného pracoviště. Navázala spolupráci s ideovým otcem české korpusové lingvistiky, profesorem Františkem Čermákem. Pod jejím vedením vznikl první korpus mluvené češtiny z oblasti Moravy. Brněnský mluvený korpus je cenným datovým zdrojem pro poznání autentické tematicky nespécializované mluvy druhého největšího města České republiky. Rozsahem i obsahem je paralelou o něco staršího Pražského mluveného korpusu. Při jeho tvorbě Zdeňka Hladká osvědčila schopnost tvůrčím způsobem reagovat na výzvy spojené s tvorbou mluvených korpusů. Dokázala zapojit studenty bohemistiky do náročného procesu sbírání dat. Věnovala tisíce hodin školení svých mladých pomocníků, při prepisech a kontrole prepisů nahrávek. Přispěla tak k precizaci transkripčních pravidel, aby prepis skýtal co nejdělnější obraz mluveného jazyka. Z hotového a vydaného korpusu (od roku 2002 je půlmilionový brněnský mluvený korpus součástí ČNK) vytěžila množství materiálu k vlastním článkům a studiím, ale i k bakalářským a magisterským pracím, v nichž s pečlivostí sobě vlastní vedla studenty k poctivé lingvistické práci. Z iniciativy Zdeňky Hladké vznikl i další specializovaný korpus. Byl motivován snahou zachytit jeden z „ohrožených žánrů“, jímž se pod vlivem nástupu masového užívání moderních komunikačních technologií na přelomu tisíciletí stává ručně psaný dopis. Projekt nazvaný *Současná soukromá korespondence (2003–2005)* směřoval k vytvoření databáze a zpracování vybraných jevů z pohledu lexikologického a dialektologického. Zdeňce Hladké se podařilo nejen vytvořit reprezentativní materiálovou základnu pro výzkum jazykového útvaru, který ač psaný má svým dia-

logickým charakterem blízko k mluvenému jazyku, ale i propracovat metodu tvorby specializovaného korpusu (anotační schéma postavené na základě rozdělení českých dialektů podle Českého jazykového atlasu bylo později použito i při anotaci mluvených korpusů řady ORAL) a přispět tak k rozvoji teorie i praxe korpusové lingvistiky u nás. Na základě Korpusu soukromé korespondence (ksk) Zdeňka Hladká publikovala řadu studií z oblasti sociolingvistiky, lexikologie, ortografie i slovtvorby. Mnohá dílčí témata opřená o jazykový materiál ksk zpracovali její žáci, které inspirovala, podporovala a povzbuzovala. V roce 2006 podala habilitační spis *Současná soukromá korespondence. Korpusové zpracování a lingvistické využití* a získala titul docentky.

Zdeňka Hladká je činná nejen jako vědec a učitel, angažuje se i v oblasti organizační. Na FF MU byla členkou akademického senátu. Na konci 90. let minulého století a na začátku nového milénia (1998–2003) organizovala spolu s profesorem Petrem Karlíkem celkem 5 ročníků mezinárodních konferencí nazvaných *Čeština – univerzália a specifika*. Od roku 2009 je členkou oborové komise na FF MU (Český jazyk). Od roku 2010 dodnes se podílí na vytvoření a garanci oboru studia Český jazyk se specializací počítačová lingvistika na FF MU zaštitěného grantem OPVK Mezi bohemistikou a informatikou. Inovace vysokoškolské výuky češtiny v kontextu počítačového zpracování jazyka. Rozvinula množství aktivit, které přilákaly na brněnské bohemistické pracoviště řadu nadšených a schopných studentů, jejichž bakalářské i magisterské práce téměř každoročně získávají umístění v soutěži o cenu děkana.

Zdeňka Hladká je známá i mimo Masarykovu univerzitu. Je členkou Terminologické komise pro základní a střední školy (od r. 2002), členkou redakční rady časopisu *Naše řeč* (od r. 2003), členkou International Association of Teachers of Czech (od r. 2003) a členkou Rady Ústavu pro jazyk český AV ČR (od r. 2007).

Zdeňka Hladká dokázala mnoho nejen jako špičkový odborník. Studenti oceňují její pedagogické nasazení, pečlivé analýzy studentských prací a laskavý přístup. Lidé v jejím okolí si jí váží i pro její osobní lidské vlastnosti: skromnost, pracovitost, empatii a dar úsměvu ve chvílích, kdy se radost z práce začíná vytrácet ve shonu všedních dní.

Touto připomínkou bych naší milé Zdeňce chtěla popřát k jejímu letošnímu jubileu mnoho tvůrčích sil do dalších let a spokojenost v osobním životě.

Klára Osolobě | Ústav českého jazyka, Filozofická fakulta Masarykovy univerzity | Kounicova 67a, 602 00 Brno
ORCID ID: 0000-0003-2185-7815
osolobe@phil.muni.cz